

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

Punct. I. An cæli sint animati, & à quo moueantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

DE CÆLO

CONTROVERSIA VNICA.

PHILOSOPHI est eorum, quæ experientia nouit, causas, & effectus inquirere, earumque rerum essentias, passiones, proprietatesque perscrutari, propriam constitutum rationem cuiusvis prædicati eruere, definireque, quæ prædicata inter se repugnantiam habeant; quæve amico fœdere in eandem entitatem possint confluere, ex quo principio huius rei possibilitatem illiusque repugnantiam deducit. De illis verò quæ ad quæstionem de facto pertinent, quorum existentia eiusdemque negatio æquè componi possunt cum omnibus, quæ hucusque experti sumus, Philosophus nihil curat, definienda enim sunt, ex antiquorum traditione, ex communi hominum, præcipue litteratorum consensu, ex fide dignis, etsi profanis historiis. Quod si in sacris libris aliquod fundamentum reperiamus, ex quo proposita quæstio possit decidi, hoc erit potissima, vnicaque decidendi ratio. Huiusmodi sunt plures quæstiones, quæ in hac materia occurrunt, quarum pleræque ex sacris litteris definiendæ sunt, quas diuinæ scripturæ interpretibus intactas relinquam, sunt etiam aliæ plurimæ, quæ tantum attinent ad quæstionem de facto, & apud sacrum textum nullum illarum hucusque fundamentum repertum est, quæ non nisi ex Patrum & Doctorum sententiis possunt definiri, quas attingam breuiter; illas verò, quæ ex ipsis rerum naturis possunt definiri latius pertractabo.

PUNCTVM PRIMVM.

An cali sint animati, & à quo moueantur.

1. **S**icælis animam præcipue sensitiuam impertiremur, statim consequenter diceretur, eos posse à se moueri si cuti reliqua animantia sensitiua propria virtute locali motu exercentur.
2. Sententiam fuisse Philosophi lib. 2. de cælo, text. 13. & 61. lib. 2. Metaphysic. text. 35. cælos esse animatos, fert communis sententia, sic illum interpretantur S. Th. lib. contra Gentiles cap. 50. & in disputatis, quæst. de anima, art. 8. ad 3. & P. Vazquez 1. part. quæst. 183. licet idem S. Thom. 1. part. quæst. 70. art. 3. & alij cum ipso Aristotelem benignè interpretentur de intelligentia non informante, sed assistente. Quidquid sit de mente Aristotelis, sententiam hanc cum suis defendebat Plato, cui consensere Hebræi, & ut nonnulli volunt etiam Aegyptij, & aliæ barbaræ nationes. Conspirauere etiam in hunc philosophicum errorem Christiani nonnulli, & fœdius omnibus Origenes tom. 1. comment. in Ioannem, & lib. 1. Periarcho, ubi non solum contra bonam philosophiam stellas animatas, sed etiam contra fidem Catholicam, eas virtutes & vitij capaces esse docuit, Christumque proinde non solum pro peccatis hominum, sed etiam astrorum, mortem esse perpeffum.
3. Ceterum cælos siue astra animis non potiri statuit cõmunis Patrum, & Scholasticorum consensus. Sic tradunt Basilii in exameron homil. 3. Ambrosii lib. 2. cap. 4. Cyrillus lib. 2. contra Iulianum, Chrysostomus homil. in Ps. 4. & Damascenus lib. 2. de fide orthod. cap. 6. his verbis: Nullus cælos aut sidera animata esse existimet: animæ quippe ac sensu carent. His & aliis Patribus subscribunt omnes Scripturæ interpretes, & Doctores Scholastici, à quibus non sine ingenti temeritate, quisquam recedet.
4. In primis relegendus est Origenis error quem damnavit Synodus Constantinopolitana secunda; quæ quinta generalis dicit solet. Synodi verba refert Nicephorus lib. 17. cap. 28. Si quis dicit cælum & Solem, & Lunam, & stellas & aquas quæ supra cælum sunt animales quasdam esse, & materiales virtutes, anathema sit. Legunt alij: Si quis dicit cælum & lunam, & stellas animantes quasdam esse, & animales virtutes, anathema a sit. Theologica ratio errorem hunc euerit, si

enim cæli rationis essent capaces, aut essent in gratia, aut in peccato: si in gratia tandem aliquando simul cum aliis beatis diuinâ potenter essentia; si in peccato aliquando æternis addicerentur suppliciis, quæ omnia chimærica sunt, alienaque à mente hominum.

Denique cælos, & astra omnis animæ expertia esse conuincunt plures Philosophicæ rationes. Primam peto, ex ipsorum vastissima magnitudine, quæ non rectè componitur cum viuientium formis, quæ partium approximationem exigunt, ut vicissim foueri possint, & hæc in aliam influere. Secundam depromo ex ipsorum partibus, quas homogeneas esse cernimus nulla deorganizatione elaboratas, deorganizatio autem necessariò est requisita in viuientium formis ad suarum operationum functiones. Sit tertia ratio nullum reperiri rationis vestigium suadens hæc corpora vitâ aliquâ vegetatiuâ, sensitiuâ, aut rationali gaudere, quod sic probo. Si aliquod fundamentum vitæ in his corporibus posset reperiri esset motus localis, hic autem certum est non arguere rationalem animam, siquidè brutis rationis expertis conuenit, non autem hanc inferre constabit ex infra dicendis, ubi probabo cælos non moueri à se, deinde etiam si à se mouerentur, non ex eo virtute vitali essent donandi, quia virtus loco motiua vitalis non est, neque motus progressius adhuc in viuientibus per se formaliter est actio vitalis. Neque Philosophi vitam aliquam cognouerunt præter vegetatiuam, quæ non differt formaliter à principio se augendi per intus sumptionem: & sensitiuam, quæ in principio sensationes eliciendi consistit; & rationalem, quæ dicit formaliter intelligendi principium, ac proinde omne illud, cui non conuenit aliquod ex his tribus principiis omnino vitæ omnis expertus est quantumvis potentia locomotiua, aliæ quacunque virtute polleat. Cælis non inesse virtutem nutritiuam, id suadet quod nunquam illos macros ex defectu pabuli, aut ex eiusdem copia pingues experti sumus. Neque cælis huiusmodi nutritiua virtus esset proficua, hæc enim propria est corporum corruptibilem. Cælis virtutem sensitiuam non inesse, mihi persuadeo, quia nunquam illos dolore aliquo punctos, neque voluptate aliqua attractos vidimus. Neque in ipsis subtilem aliquam rationem, quæ res nimis ardua componeretur, aut grauis dissolueretur difficultas, quisquam agnouit, quæ ratiocinandi principium illis inesse nobis persuaderet.

Præter Philosophi, qui sentiebant cælos esse animatos
 xi 4 eisdem

eisdem virtutem locomotricem impertiebantur, & ex hac illos viuientium forma gaudere deducebant. Sanioris mentis Philosophi, Patres ac Theologi, vt ab illo errore discederent, corporibus caelestibus viuentes formas, seu intelligentias, quas nos modò Angelos vocamus, non informantes, sed assistentes tribuerunt, à quibus celi non potentes mouere se ab intrinseco mouerentur. Ita docent Arist. 8. Physic. cap. 6. text. 52. & 12. Metaphysic. text. 43. Albertus Magnus in 2. dist. 14. art. 6. & 12. Metaphysic. tract. 2. cap. 10. Bonauent. in 2. dist. 14. art. 3. q. 2. P. Suarez in Metaphysic. disp. 18. sect. 3. Patres Conimbricenses & Toletus lib. 2. de calo cap. 5. P. Rub. lib. 1. de calo, cap. 2. q. 8. P. Pereira lib. 7. Physic. cap. 8. & lib. 2. in Genesim q. 6. Demum S. Thom. Opusc. 10. art. 3. & Opuscul. 11. art. 2. ait esse omnino certam sententiam, & physicis rationibus demonstratam, & seuerius de Potentia quaest. 6. art. 3. inquit, *fidei sententiam esse, quod substantiae separatae, siue Angeli moueant corpora caelestia.*

7 His tamen non obstantibus si tantum rationi naturali standum esset, non facile esset demonstrare corpora caelestia Dei tantum concursu generali causae primae praeventa non moueri per virtutem illis innatam, ex vi cuius perpetuum motum appeterent, sicut illum appetunt elementa vt propria centra petant. Dices ex hoc desumi rationis disparitatem, quia elementa mouentur, vt acquirant proprium centrum, quo acquisito illico quiescunt; & non nisi violenter ab illo extrahuntur; corpora vero caelestia si naturaliter mouerentur, nullum proprium centrum quaerent, siquidem nullibi quiescerent, sed quocumque spatio acquisito aliud & aliud peterent. Non probò ego ex virtute infinita elementis ad motus, ex vi quorum propria acquirant centra, innatam propensionem corporum caelestium se mouendi, sed tantum hanc explico à paritate rationis, quam sic expendo. Mouentur elementa virtute sibi innata, vt proprium veluti finem acquirant, qui est vbicatio in proprio centro: ergo poterunt perpetuò moueri simili virtute corpora caelestia, vt proprium finem acquirant, qui poterit esse motus ipse perpetuus, quem tanquam proprium finem respiciant, ita vt sicuti lapis mouetur, vt quietem habeat in proprio centro, ita celi moueantur non propter quietem acquirendam, sed propter ipsum motum exercendum, quem respiciunt vt proprium finem, seu propter vbicationes, quas per motum acquirunt, quia in has tanquam in finem, feruntur, quibus cum non possint simul frui, beneficio perpetui motus, eo modo quo possunt, successiue perfruuntur. Secundum hunc philosophandi modum, dici posset quamlibet partem corporis caelestis respicere tanquam proprium centrum totum spatium, per quod mouetur, quo successiue perpetuò motu gaudere intendit, quia totum illud simul acquirere non potest. Vtcrius: nulla est repugnantia in eo, quod Deus creet corpus aliquod, cui insit innatus appetitus ad perpetuum motum: ergo potuit huiusmodi creare corpora caelestia: quod si potuit, cur dicemus hac ratione non fuisse creata, vt propriae ipsorum virtuti tribuamus motum, quo perpetuò eadem exerceri experti sumus, sicuti virtuti ipsius Solis tribuimus ipsum perpetuò luce perfundi, non ex alio capite, nisi quia non repugnat lucem ab ipso promanare, licet à Deo immediatè produci absque villo Solis concursu non repugnet.

8 In hanc sententiam non parum inclinat eruditissimus noster Eusebius Nieremberg, in sua Philosophia lib. 6. de stellarum vita cap. 3. & cap. 23. & 31. Posset secundum hanc sententiam explicari D. Thomas, qui docet de fide esse corpora caelestia moueri ab intelligentiis, de motibus irregularibus, quos ex speciali Dei providentia contra ipsorum corporum caelestium naturam patiuntur, pro quibus motibus exercendis destinati erunt singuli Angeli singulis corporibus caelestibus. Sic in nostrae redemptionis die, quo Christus Dominus pro nobis vitam suam Patri obtulit, Angelus cuius munus est Lunae praesse, illam mouisse dicendum est, vt Soli eclipsim pareret, & postea in suum restituisse locum. Eadem ratione ad vocem Iosue Angeli quibus incumbit exercituum motuum, qui ex peculiari providentia sunt, hos Planetas detinuisse credendum est, posteaque vt suum quisque naturalem motum perageret, ad proprium spatium reduxisset. Neque aliter accidisse credo Magno illi Indorum Apostolo. (quem hoc titulo voluit honorari sanctissimus noster P. Vrbani VIII. in Bulla suae canonizationis.) Patri nostro Francisco Xauerio, cum

illius precibus exoratus Deus Solem stitisse voluit, donec nauis, quae magna procella fluctuabat, quaeque sanctissimus Pater vehebatur, ad portum feliciter esset appulsa.

Quae hucusque adduximus tantum verisimiliter possunt suadere, potuisse Deum creare corpora caelestia, quae virtutem haberent se mouendi ab intrinseco, id tamen de facto fecisse nulla coniectura suadet. Potuisse etiam corpora caelestia creare, quae non nisi ab extrinseco possint moueri, extra omnium est controuersiam. Huiusmodi enim corpora plura experimur modò, illa verò, quae perpetuò motibus regularibus se possint absque vlla vità moueri nunquam hucusque vidimus, & mediocri ratione suffulcus poterit quisquam asserere in huiusmodi corpore repugnantiam inuolui. Tutius ergo erit asserere corpora caelestia ab extrinseco moueri, quod extra vllam controuersiam possibile est, quam constituere corpora caelestia inanimantia ab intrinseco se perpetuò mouentia, quorum non repugnantia poterit in controuersiam verti. Accedit Patrum, & Scholasticorum autoritas, quae in quaestionibus de facto, vbi naturalis ratio partem aliquam contradictionis non confirmat, totum quaestionis decidende fundamentum esse debet. In praesenti ergo difficultate Patrum, & Doctorum vestigiis inharens assero caelestia corpora ab extrinseco moueri.

Postquam iam ratum sit caelos ab extrinseco moueri, potest quis in quaestionem vertere, an moueantur immediatè tantum à Deo, an ab intelligentiis, seu ab Angelis. Vtique fieri potuisse mihi omnino est certum, quia nullam repugnantiam inuenio in eo quod immediatè tantum à Deo, vel ab Angelis moueantur. De facto caelos ab Angelis moueri mihi persuadet autoritas Patrum, & Scholasticorum, qui caelestes motus Angelis attribuant.

Nota duplicem esse sententiam; quandam Doctorum asserentium quodlibet calum moueri, & secum ferri astrum, seu alia illi affixa; aliam eorum, qui asserunt caelos immotos permanere, & stellas non alicui illorum parti affixas moueri per aliquos canales intra caelos contentos, vel ea ratione, quae aues medio mouetur aere. Ex his prioribus tantum debent singulis caelis singulos assignare Angelos, posteriores verò cuiuslibet astro proprium tenentur Angelum impertiri, non enim poterit Angelus per se immediatè astra longè inter se distantia simul mouere immoto corpore, cui insunt, quia non potest simul omnibus esse applicatus.

PUNCTVM II.

An corpora caelestia sint eiusdem rationis cum sublunariis.

Corpora sublunaria composita sunt ex materia, & forma, sunt insuper corruptibilia, quae sub eodem titulo disputanda sunt de corporibus caelestibus, an videlicet componantur ex materia & forma, vel an sint corpora simplicia in quibus nulla essentialis compositio reperiatur. Deinde ex suppositione, quod sint compositi ex materia & forma, an constent materia eiusdem rationis cum nostrae. Tandem quacumque materia constent, disputandum est an corruptioni sint obnoxia, necne: quae omnia paucis explicabo.

In primis suppono quaestiones supra infinitas decidendas esse independentes ab eo, quod caelestia corpora sint fluida, vel solida: rectè enim potest dari corpus vnum fluidum ex pers compositionis essentialis, & aliud partibus essentialibus compactum. Neque refert corpus fluidum diuisibile esse, materia enim prima diuisibilis est, & incorruptibilis, non enim diuisio quolibet corruptionem parit, sed illa ex vi cuius membra diuidentia reducenda essent ad extensionem minorem minima requisita ad conseruandam diuisi naturam. Suppono secundò ex compositione essentiali, non inferri corruptibilitatem totius, quia hoc potest esse incorruptibile, ratione materiae, quae tantum sit capax formae, quae gaudet, & ita non potest aliam recipere, quae hac expellatur totumque substantiale corrumpatur. Potest etiam, si materia prima sit capax plurium formarum corpus esse incorruptibile ratione formae, quae inamissibiliter materia informet, & ita firmiter illi adheret vt nulla alia possit detrudi, quia ipsi debetur ex vi suae exigentiae, ne Deus praestet suum concursum alicui agentis,